

حوزه و طلبه انقلابی

حسین مظفری

بسم الله الرحمن الرحيم

رهبر انقلاب در خصوص انقلابی ماندن حوزه فرموده‌اند:

حوزه علمیه باید انقلابی و مهد انقلاب بماند. باید از هر گونه تلاشی برای انقلاب‌زدایی از حوزه‌های علمیه احساس خطر کرد. اگر بخواهیم نظام، اسلامی و انقلابی بماند باید حوزه علمیه انقلابی بماند.

معنای طلبه انقلابی

برای کشف ویژگیهای «طلبه انقلابی» هم باید به هویت «طلبه» بودن توجه کرد و هم اقتضائات «انقلابی» بودن را در نظر گرفت، تا در مجموع صفات شایسته برای یک «طلبه انقلابی» به دست آید. بدیهی است که طلبه انقلابی هم همچون هر شخص انقلابی دیگر، صفات مخصوصی را باید دارا باشد، اما خصوص طلبه بودن او می‌طلبد در خصوص صنف خود، ویژگیهایی را فراهم آورد که لزوماً از صفات لازم برای هر شخص انقلابی نیست.

آنچه از واژه «انقلابی» به دست می‌آید، پویایی، تحوّل‌خواهی و عدم رضایت به وضعیت موجود، و تلاش برای رسیدن و رساندن جامعه به وضعیت مطلوب است. اما در جامعه و فضای موجود ما وقتی «انقلابی» گفته می‌شود، منظور، خصوص انقلاب اسلامی است و از این رو باید ویژگیهای خاص انقلاب اسلامی و ارکان و اصول آن مورد توجه قرار گیرد و این مسائل در احصای ویژگیهای طلبه انقلابی نیز دیده شود.

در نتیجه باید ابتدا فهرستی از بنیان‌ها و ارکان و اصول انقلاب اسلامی را از زبان امام راحل، بنیانگذار انقلاب اسلامی و همچنین رهبر فرزانه فعلی آن، مقام معظم رهبری فراهم کنیم و بر اساس آنها، اقتضائات انقلابی بودن را به دست آوریم. البته همه می‌دانیم که اسلامی که امام راحل به دنبال زنده کردن و احیای آن بود، اسلام با همه ابعاد سیاسی و اجتماعی آن بود؛ یعنی اسلامی که آمده است تا زندگی دنیوی بشر را در مسیر عبودیت «الله» قرار دهد و سایه سنگین «طواغیت» را از سر بشر بزداید. امام در صدد زنده کردن اسلام ناب بود، یعنی اسلامی که هم در برابر اسلام تحجر است و هم در برابر اسلام تجدد که این هر دو را می‌توان در یک کمه «اسلام آمریکایی» نامید.

ویژگی‌های اسلام ناب در برابر اسلام آمریکایی

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تصریح به اینکه «نخستین بار امام راحل بزرگ ما به تمایز این دو مقوله همت گماشته و آن را وارد قاموس سیاسی دنیای اسلام کرد.» این نظریه را یکی از کلیدی‌ترین «معارف انقلاب اسلامی» و «راز بزرگ» انقلاب دانسته است و به احیا و بسط این نظریه کانونی، اما مهجور امام خمینی پرداخته است.

«در انقلاب اسلامی، اسلام کتاب و سنت، جایگزین اسلام خرافه و بدعت؛ اسلام جهاد و شهادت، جایگزین اسلام قعود و اسارت و ذلت؛ اسلام تعبد و تعقل، جایگزین اسلام التقاط و جهالت؛ اسلام دنیا و آخرت، جایگزین اسلام دنیاپرستی یا رهبانیت؛ اسلام علم و معرفت، جایگزین اسلام تحجر و غفلت؛ اسلام دیانت و سیاست، جایگزین اسلام بی‌بندوباری و بی‌تفاوتی؛ اسلام قیام و عمل، جایگزین اسلام بی‌حالی و افسردگی؛ اسلام فرد و جامعه، جایگزین اسلام تشریفاتی و بی‌خاصیت؛ اسلام نجات‌بخش

محرومین، جایگزین اسلام با زیچۀ دست قدرت‌ها؛ و خلاصه اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله،

جایگزین اسلام امریکایی گردید.»

ویژگی‌هایی که در سخن ارزنده فوق، برای اسلام ناب بیان شده است عبارتند از:

۱. اسلام کتاب و سنت،
۲. اسلام جهاد و شهادت،
۳. اسلام تعبد و تعقل،
۴. اسلام دنیا و آخرت،
۵. اسلام علم و معرفت،
۶. اسلام دیانت و سیاست،
۷. اسلام قیام و عمل،
۸. اسلام فرد و جامعه،
۹. اسلام نجات‌بخش محرومین،

گفته شد که لازمه انقلابی بودن هم «پویایی، مجاهدت و تحول‌خواهی» است. با توجه به این مسئله

می‌توان ویژگی‌های زیر را برای «طلبه انقلابی» در سه بعد «بینشی»، «گرایشی» و «رفتاری»

تعریف کرد.

بعد بینشی

۱. آشنایی جامع با کتاب و سنت

۲. آشنایی کافی با تاریخ دویست سال اخیر ایران

۳. آشنایی کافی با مبانی، اهداف و تاریخچه انقلاب اسلامی

۴. اعتقاد به ولایت مطلقه فقیه

۵. تعقل و پرهیز از تحجر

۶. بصیرت سیاسی - اجتماعی

۷. توجه به ابعاد دنیوی و اخروی دین

۸. توجه به ابعاد فردی و اجتماعی دین

۹. اعتقاد به حضور حداکثری دین در جامعه

۱۰. دشمن شناسی

۱۱. اعتقاد به ضرورت کار جمعی و تشکیلاتی

۱۲. نگاه کلان، بین المللی و تاریخی

بعد گرایشی

۱. تحول خواهی در مسیر اجرای هر چه بهتر و بیشتر احکام اسلام و رضایت ندادن به وضعیت

موجود: انقلاب اسلامی ← نظام اسلامی ← دولت اسلامی ← کشور اسلامی ← تمدن اسلامی

۲. دغدغه مندی برای اجرای احکام اسلام

۳. دغدغه مندی برای محرومان و مستضعفان

۴. خستگی ناپذیری و نستوهی

۵. استکبار ستیزی: « ما می توانیم دنیای مادی را شکست دهیم و پرچم لا اله الا الله و محمد رسول الله را در تمامی دنیا به اهتزاز در آوریم».
۶. شجاعت و نهراسیدن از تهدید دشمنان و ملامت دوستان
۷. ترجیح منافع نظام و انقلاب بر منافع فردی، خانوادگی و جناحی
۸. شهادت طلبی

بعد رفتاری

۱. تعهد و عمل بر اساس آموزه های دینی
۲. تبعیت عملی از فرمایشات مقام معظم رهبری و کمک به ترویج هر چه بیشتر گفتمان ایشان.
۳. کار جمعی: «و لو أن أشیاعنا وفقهم الله لطاعته علی اجتماع من القلوب فی الوفاء بالعهد علیهم لما تأخر عنهم الیمن بلقائنا و لتعجلت لهم السعادة بمشاهدتنا علی حق المعرفة و صدقها منهم بنا».
۴. اقدام و عمل به موقع و به اندازه و دور از افراط و تفریط، به خصوص در مراحل حساسی همچون انتخابات و ...
۵. برخورد متواضعانه در برابر مومنان، و برخورد عزت مندانه در برابر کافران
۶. مجاهدت و پیشتازی در عرصه های خطر: «لا یستوی القاعدون من المومنین غیر اولی الضرر ...
۷. تلاش برای تقویت وحدت ملی
۸. ارتباط قوی و مستمر با مردم با توجه به نقش و تاثیر گذاری ویژه حضور مردم در صحنه.

اقتضانات انقلابی بودن و ماندن حوزه در نگاه کلان

۱. انقلابی بودن مسئولان و بزرگان حوزه و برخورد با افراد خاطی و ...
۲. افزودن مباحث مربوط به انقلاب و ولایت فقیه در مواد درسی حوزه
۳. شبهه زدایی از مسائل مربوط به انقلاب و اسلام سیاسی
۴. پشتیبانی فکری از نظام و انقلاب اسلامی (تولید علوم انسانی اسلامی، تبیین جامعیت اسلام، جایگاه امام و امت، وجه نیاز به نظام اسلامی، تبیین اسلام ناب، پاسخگویی به شبهات و نیازهای نوپدید نظام اسلامی، تبیین و تنقیح مسائل فقهی مورد نیاز نظام اسلامی و ...)
۵. تلاش برای تقویت وحدت ملی
۶. تقویت ارتباط با مردم

آسیب‌ها و آفات

۱. افراط و تفریط
۲. ورود در جناح‌بندی‌های سیاسی
۳. ضعف تعبد و از دست دادن برخی از تقیدات دینی و مذهبی